

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Наукова бібліотека

**НАУКОВА БІБЛІОТЕКА –
ІНТЕГРУЮЧИЙ ЦЕНТР
ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ
РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

*(Матеріали XII-ї науково-практичної конференції
31 серпня 2018 року)*

Рівне 2018 р.

УДК 027.7(477.81)

Наукова бібліотека – інтегруючий центр інформаційного простору Рівненського державного гуманітарного університету : матеріали XII-ї науково-практичної конференції, 31 серпня 2018 р. / РДГУ; Наук. б-ка; за ред. С.Н. Грипич, Г.П. Семенюк. – Рівне, РДГУ. – 2018. – с.

Відповідальна за випуск:

С.Н. Грипич - доцент,
директор наукової
бібліотеки Рівненського
державного гуманітарного
університету.

Укладачі:

С.Н. Грипич - доцент,
директор наукової
бібліотеки Рівненського
державного гуманітарного
університету.

Г.П. Семенюк – заступник
директора з науково-методичної
діяльності наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету.

До збірника увійшли матеріали XII-ї науково-практичної конференції «Наукова бібліотека – інтегруючий центр інформаційного простору Рівненського державного гуманітарного університету», в яких розглядаються різноманітні питання діяльності наукової бібліотеки, спрямовані на допомогу інформаційному забезпеченню освітнього та наукового процесів університету.

Ухвалено методичною радою наукової бібліотеки
Рівненського державного гуманітарного університету

**Наукова бібліотека РДГУ
м. Рівне, вул. Пластова, 31
33028
[http:// library.rshu.edu.ua](http://library.rshu.edu.ua)
library.rshu@gmail.com**

Г. П. СЕМЕНЮК

заступник директора
з науково-методичної
роботи наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ В КОНТЕКСТІ ОСВІТНЬОГО, НАУКОВОГО ПРОЦЕСІВ РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

***Резюме.** Розглянуті форми та тематика культурно-просвітницьких заходів наукової бібліотеки, спрямованих на допомогу освітньому та науковому процесам РДГУ.*

***Ключові слова:** наукова бібліотека РДГУ; культурно-просвітницька діяльність; інформаційний простір.*

Культурно-просвітницька діяльність є однією із традиційних функцій наукової бібліотеки РДГУ. Заходи, що проводяться бібліотекою, наповнюють інформаційний простір, сприяють розширенню кругозору, формують нові інформаційні потреби та спонукають студентів до користування послугами бібліотек. Тож культурно-просвітницька діяльність сьогодні змінює свої напрями та орієнтується на нові вимоги державної політики в галузі освіти і виховання. Традиційні форми роботи вдосконалюються, узагальнюється набутий досвід, ведеться пошук ефективних інноваційних методів впливу на студентську молодь, при цьому враховується їх сучасна суспільна актуальність, використовується диференційований підхід до аудиторії, для якої проводяться заходи.

З метою більш комплексного та поглибленого розкриття широкого спектру освітніх, наукових, культурних та соціально-економічних проблем диференціація та систематизація культурно-просвітницької діяльності здійснюється за тематичними циклами, що знаходять своє відображення у таких формах заходів як: презентації, усні журнали, години цікавих повідомлень, бібліопанорами, літературні та тематичні вечори тощо.

Освітній процес є основним видом діяльності студентів в університеті. Тому особливу увагу в культурно-просвітницькій роботі наукова бібліотека зосереджує на розширенні і поглибленні свого інформаційного простору відповідно до завдань освітнього процесу, виконанні програм виробничої практики. З метою адаптації студентів-першокурсників до студентського життя, специфіки навчання у ЗВО, дуже важливими та корисними є цикли культурно-просвітницьких заходів «Перші кроки у вищому навчальному закладі (Тобі, першокурснику)». Вони організовуються щороку на кожному факультеті. Теоретичні заняття супроводжуються відеофільмом «Наукова бібліотека РДГУ реалізує ваше право на інформацію», який створили працівники наукової бібліотеки університету. Також в інформаційне наповнення названого циклу входять і такі форми як екскурсії по бібліотеці, години цікавих повідомлень та ін. При проведенні таких заходів, бібліотека прагне розкрити свої фонди (як основний інформаційний ресурс), розповісти про різноманітний спектр інформаційних послуг (традиційних і електронних) та надати багато іншої корисної інформації з метою подальшого використання її в освітньому процесі та для самоосвіти. Не залишаються поза нашою увагою і студенти старших курсів. Зокрема, на розширення інформаційного простору наукової бібліотеки, поглиблення знань відповідно до завдань освітнього процесу, спрямовані цикли заходів «Університетська освіта», «Методична скринька». Проводячи їх, ми ставимо за мету зорієнтувати

студентів у величезному морі інформації, познайомити із навчальною та науковою літературою, звернути увагу на фахову періодику. Для прикладу назву предметний тиждень «Педагогіка як наука та навчальний предмет», професійно-теоретичний факультатив «Графічна підготовка вчителя трудового навчання», бібліопанорама «Корекційно-розвивальна робота – складова інклюзивного навчання та виховання», «Вивчаємо у закладі вищої освіти: українська мова за професійним спрямуванням» та ін. Для викладачів кафедр проводяться бібліографічні огляди літератури циклу «Науково-педагогічний процес у вищому навчальному закладі». Назву лише декілька з них: «Управління закладами: сутність, завдання, функції», «Вища педагогічна освіта: проблеми і суперечності», «Дистанційна освіта: особливості впровадження» та ін.

Своєрідним фактором наповнення інформаційного простору РДГУ слугують і заходи, спрямовані на виховання гармонійно-розвиненої, соціально-активної й національно-свідомої людини, здатної до саморозвитку, самовдосконалення і самореалізації. Форми та тематика таких заходів об'єднуються у цикл культурно-просвітницьких заходів «Виховуємо особистість». Беручи до уваги Указ Президента України «Про стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020рр.» (від 13.10.2015 №580/2015), Наказ МОН України «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді; Заходів щодо реалізації Наказу МОН України від 16.07.2015 №768 «Про національно-патріотичне виховання в системі освіти», науковою бібліотекою проводяться відповідні культурно-просвітницькі заходи. Серед них: «Герої і час» (зустріч з волонтеркою, випускницею РДГУ Христиною Панасюк); інформаційний калейдоскоп «Відроджуймо в собі себе: духовно-моральне формування молоді», бібліографічний огляд «Національно-

патріотичне виховання: особливості сучасності» та ін. Не проходять повз увагу бібліотеки і інші напрямки виховання.

Культурно-просвітницька діяльність наукової бібліотеки наповнює інформаційний простір РДГУ різноманітними формами та тематикою заходів, що спрямовані на вивчення та осмислення історичного минулого України і світу. Для досягнення цієї мети планується цикл заходів «Історичні студії». Серед заходів, проведених останнім часом хочу назвати усний журнал «Пам'ять, закарбована у слові: українські та зарубіжні історики, письменники про Голодомор 1932-1933 рр. В Україні», бібліопанорама «Україно! Доки жити буду, доти відкриватиму тебе. (Пам'ятні та історичні місця України)» та ін.

Окремо хочу звернути увагу на культурно-просвітницькі заходи циклу «Дата календаря», в рамках якого наукова бібліотека не тільки відгукується на виконання Указів Президента, розпоряджень Кабінету Міністрів України, доручень Рівненської облдержадміністрації щодо відзначення державних, історичних, мистецьких, літературних та інших пам'ятних дат, але і сама постійно пропонує низку різноманітних заходів. А сучасне суспільне життя України і світу знаходить своє відображення в циклі культурно-просвітницьких заходів «Пульс сьогодення».

Культурно-просвітницька діяльність наукової бібліотеки, що спрямована на інтелектуальний, естетичний, духовний розвиток студентської молоді знаходить своє відображення в циклі «Наука. Культура. Мистецтво», що останнім часом був представлений такими заходами як: тематичний вечір «Мого народу гілочка тернова. (Наука, культура і мистецтво української діаспори)», літературна година «Споконвіку було слово...» (До Дня слов'янської писемності та культури), народознавчі розвідки «Вишиванка: етнокультурна та духовно-мистецька спадщина» та ін.

Не залишається поза увагою бібліотеки і популяризація читання художньої літератури. Пріоритетність інформаційних

технологій, захоплення електронними носіями усе більше знижують інтерес до книги і читання. Культивуючи читання як складову частину просвітництва, духовного розвитку та інтелектуалізації особистості, наукова бібліотека спрямовує цикл заходів «Література у просторі і часі». До прикладу: літературна композиція «Народе мій, до тебе я ще верну...» (В. Стус). (До 80-річчя з дня народження з дня народження В. Стуса), вечір-портрет) та багато інших заходів, організованих науковою бібліотекою долучають студентську молодь до кращих зразків художнього слова.

Ефективними формами культурно-просвітницьких заходів, є зустрічі з письменниками, поетами, художниками, музикантами Рівненщини. Серед них: Валерій Войтович, Юрій Береза, Василь Басараба та ін. Таким чином, ми прагнемо популяризувати мистецтво та літературу Рівненщини серед студентської молоді.

Традиційно в культурно-просвітницькій діяльності представлений цикл заходів «РДГУ: історія і сьогодення». Його мета - популяризація та розкриття наукового і творчого доробку викладачів університету, відзначення пам'ятних дат в історії навчального закладу тощо. Для прикладу назву музичну композицію «Народні інструменти: палітра музичних образів» за участі ансамблю «Погорина» кафедри народних інструментів РДГУ (керівник ансамблю – Людмила Горіна). Завжди цікаво в бібліотеці проходять презентації «Діалог з автором і читачем», на яких викладачі університету репрезентують свої видання. На таких заходах студенти не тільки знайомляться з новими книгами, але і більше дізнаються про працю викладачів як науковців, тематичну спрямованість наукової діяльності кожного з них. Ми також організовуємо наукові зустрічі, на яких репрезентується і сукупний творчий доробок тієї чи іншої кафедри університету. Традиційно до Дня науки бібліотека організовує виставку-перегляд «РДГУ для освіти і науки». та ін. Наукова

бібліотека знайомить широкий читацький загал університету і зі своїми науковими виданнями.

Чимало культурно-просвітницьких заходів проводиться в рамках діяльності центрів: психолого-педагогічної інформації, молодого дослідника, які створені та діють в нашій бібліотеці. Назву лише деякі з них: це бібліопанорами «Науково-дослідницька та творчо-пошукова робота: організація, методологія, інформаційне забезпечення», «Нормативно-правові основи діяльності вищої школи» та ін.

Значна увага приділяється організації виставок та переглядів літератури, що є найефективнішою формою культурно-просвітницької діяльності, спрямованої на розкриття книжкового фонду. Систематизовані експозиції документів не лише інформують користувачів про склад книжкового фонду, але й формують потребу подальшого використання бібліотечних ресурсів. Їх тематика розробляється з урахуванням широкого спектру читацьких запитів у співвіднесенні із загальними вимогами часу та завданнями освітнього і наукового процесів університету. Назву лише декілька з них: «Філософські течії і вчення. (Вивчаємо філософію)», «Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку», «Освітні та виховні традиції народів світу. (Етнопедагогіка та етнопсихологія)» та багато інших. Інтерес у читачів викликають виставки нових надходжень та жанрові виставки, серед них цикл виставок «Запрошуємо у світ художнього слова»; виставки однієї книги чи журналу, персональні виставки, наприклад: «Автор першої української національної опери. (До 205-річчя з дня народження С. Гулака-Артемовського) та багато інших виставок літератури найрізноманітнішої тематики.

Нового змісту набула культурно-просвітницька робота і завдяки новітнім інформаційним технологіям. Невід'ємною частиною наукової бібліотеки є веб-сайт: це і наша реклама у мережі, і джерело інформації, і складова культурно-просвітницької діяльності. Впроваджена практика підготовки

електронних презентацій, віртуальних книжкових виставок з актуальних питань освіти і культури, що регулярно розміщуються на сайті наукової бібліотеки РДГУ (<http://library.rshu.edu.ua/>). Підсилюють інформаційну складову таких виставок анотації, фотосвітлини, художні заставки, відеоматеріали. В кінці анотації до представлених книг гіпертекстом виділені посилання за якими можна відшукати та завантажити повні тексти експонованого видання. Віртуальні виставки - це своєрідний бібліографічний посібник, який дуже ефективно можна використовувати і при проведенні лекцій, і для самостійної роботи при виконанні навчальних завдань та підвищенню загальноосвітнього рівня. Назву лише декілька з них: «Художня книга з добрих рук. (Книги, подаровані науковій бібліотеці РДГУ)», «Впродовж попереднього та поточного календарного року користувачі мають можливість ознайомитися з циклом віртуальних виставок «Корифеї педагогіки», які присвячені життю та педагогічній діяльності Марії Монтессорі, Софії Русовій, Василю Сухомлинському, Костянтину Ушинському, Григорію Ващенко, Янушу Корчаку та ін.

Для того, щоб спонукати працівників бібліотеки до пошуку нових та вдосконаленню традиційних форм і методів діяльності, нами проводиться щорічний конкурс інноваційних проєктів, де проходять апробацію і нові форми культурно-просвітницьких заходів, які потім втілюються в життя. Чимало заходів проводиться у корпоративній взаємодії як між структурними підрозділами наукової бібліотеки так і у співпраці з факультетами, кафедрами, студентами. При цьому використовуються методи театралізації, художнє слово, музичний супровід, мультимедійні засоби, що дозволяють багатократно збільшувати ефект причетності та сприйняття аудиторією культурно-просвітницьких заходів. Слід зазначити, що дієвим засобом інформування про культурно-просвітницьку діяльність нашої бібліотеки є реклама. Зокрема, це афіші та анонси, представлені на інформаційних

стендах і сайті наукової бібліотеки, що дають відомості про заплановані культурно-просвітницькі заходи, формують аудиторію.

Завдяки культурно-просвітницькій діяльності наукова бібліотека сприяє і реалізації таких своїх функцій як освітня, наукова, інформаційна. Різноманітні форми та тематика культурно-просвітницьких заходів дають змогу ширше розкрити інформаційні можливості фондів, повніше презентувати широкому загалу студентської молоді свою багатогранну діяльність, сприяти освітньому та науковому процесам, розкривати багатство своїх ресурсів, поширювати нові знання, актуальну інформацію, а також підносити роль бібліотеки як інституції в культурно-інформаційному розвитку суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Нехаєва І. Вплив культурно-просвітницької діяльності бібліотек ВНЗ на формування особистості студента / І. Нехаєва // Бібліотечний форум України. – 2011. - №3. – С. 25-28.
2. Печена А. Бібліотека в системі масової комунікації / А. Печена // Вісн. Кн. палати. – 2013. - №10. – С. 12.
3. Станіславчук Г. Бібліотека – осередок культури, територія спілкування / Г. Станіславчук // Бібл. планета. – 2007. - №2. – С. 28.
4. Шарошкіна Н. Г. Культурно-освітня робота бібліотеки як соціального інституту / Н. Г. Шарошкіна // Педагогіка і психологія. Вісник Академії педагогічних наук. – 2013. - №3. – С. 85-90.
5. Шульга О. Посилення культурно-просвітницької та виховної функції бібліотек / О. Шульга // Вища освіта України. – 2008. - №1. – С. 64-70.

ЗМІСТ

1. <i>Грипич С.Н.</i> Наукова бібліотека - інтегруючий центр інформаційного простору Рівненського державного гуманітарного університету.....	3
2. <i>Поліщук С.М.</i> Наукові комунікації: від відкритого доступу до інформації – до відкритої науки.....	25
3. <i>Лещук Н. М.</i> Документні фонди як інформаційний ресурс наукової бібліотеки на допомогу освітньому та науковому процесам Рівненського державного гуманітарного університету.....	33
4. <i>Мельничук Г. П.</i> Фонд електронних видань як складова створення «Електронної бібліотеки» в науковій бібліотеці Рівненського державного гуманітарного університету.....	41
5. <i>Буравкова Л. М.</i> Формування інформаційної культури користувачів – важлива складова діяльності наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету.....	46
6. <i>Печончик Б. С.</i> Універсальна десяткова класифікація та її роль у формуванні довідково-пошукового апарату наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету.....	70
7. <i>Семенюк Г. П.</i> Культурно-просвітницька діяльність наукової бібліотеки як фактор наповнення інформаційного простору Рівненського державного гуманітарного університету.....	76

Збірник матеріалів

ХІІ-ї науково-практичної конференції

**НАУКОВА БІБЛІОТЕКА –
ІНТЕГРУЮЧИЙ ЦЕНТР ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ
РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Відповідальна за випуск:

С.Н. Грипич - доцент,
директор наукової
бібліотеки Рівненського
державного гуманітарного
університету.

Укладачі:

С.Н. Грипич - доцент,
директор наукової
бібліотеки Рівненського
державного гуманітарного
університету.

Г.П. Семенюк – заступник
директора з науково-
методичної діяльності
наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету.

***Технічний редактор,
комп'ютерна верстка:***

Ю. М. Оліферчук –
провідний бібліотекар
наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного
університету.

Формат 60 84 1/16
Папір офсетний. Гарнітура Times
Наукова бібліотека РДГУ

